

Haninge kommun

Rektorn vid Kvarnbäcksskolan

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Kvarnbäcksskolan
i Haninge kommun

Tillsyn i Kvarnbäcksskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Haninge kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Kvarnbäcksskolan besöktes av Skolinspektionen den 7 maj 2014.

Fakta om skolenheten

Kvarnbäcksskolan ligger i kommundelen Jordbro i Haninge kommun. Kvarnbäcksskolans verksamhet omfattar grundskola årskurs 1-6 samt förskoleklass och fritidshem. Fritidshemmet bedöms i en separat rapport avseende hela kommunens ansvarstagande för dess verksamheter.

Vid tidpunkten för tillsynen har Kvarnbäcksskolan 293 elever och av dessa går 42 elever i förskoleklass. Skolans ledningsgrupp består av rektorn, två biträdande rektorer samt fyra utvecklingsledare. Skolans tidigare rektor slutade under höstterminen 2013 och den nytillsatta rektorn började i april 2014. Däremellan har Kvarnbäcksskolan haft en tillförordnad rektor som är en av de nuvarande biträdande rektorerna.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Skolverkets nationella statistik för ämnesproven i matematik läsåret 2012/2013 visar att andelen elever som nådde kravnivån i sex av de sju delproven varierade mellan 84 och 90 procent. I delprovet "skriftliga räknemetoder, statistik" uppnådde 55 procent av eleverna kravnivån och genomsnittet för riket är 78 procent. Kvarnbäcksskolans resultat varierar i jämförelse med genomsnittet för riket. Exempelvis ligger "problemlösning" på 91 procent och genomsnittet för riket är 81 procent. Vidare visar Skolverkets nationella statistik att andelen elever som nådde kravnivån i de åtta delproven i ämnesprovet i svenska varierade mellan 85 och 95 procent läsåret 2012/2013. Lägst resultat uppnåddes i delprovet "muntlig uppgift". Hälften av delproven i svenska ligger över genomsnittet för riket.

Av skolans egen sammanställning av kunskapsresultaten för läsåret 2012/2013 framgår att nästintill 100 procent av eleverna bedömdes uppnå kunskapskraven i matematik respektive svenska i slutet av årskurs 3. I de samhällsorienterade (So-ämnena) och naturorienterande ämnena (No-ämnena) nådde 100 procent av eleverna kunskapskraven.

Årskurs 6

Skolverkets nationella statistik visar att nästintill samtliga elever i årskurs 6 nådde minst betyg E läsåret 2012/2013 i samtliga ämnen förutom engelska, matematik, geografi och samhällskunskap. I jämförelse med genomsnittet för riket ligger skolans resultat högre förutom i nämnda ämnen där skolans resultat är lägre än genomsnittet för riket. Lägst andel elever med ett godkänt betyg var i ämnena engelska och matematik, där 81 respektive 83 procent av eleverna nådde minst betyget E.

Den genomsnittliga betygspoängen för varje ämne var högst i ämnena modersmål (15), idrott och hälsa (14,3) och biologi (13,7). Det genomsnittliga betygspoängen var som lägst i ämnena historia (10,6), samhällskunskap (10,7) och religionskunskap (11,7). I ämnen med högst betygspoäng ligger poängen högre än genomsnittet i riket och i ämnen med lägst betygspoäng ligger poängen lägre än genomsnittet i riket.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Kvarnbäcksskolan visar att skolans elever i flera avseenden ges förutsättningar att nå målen för utbildningen och att utvecklas så långt som möjligt. Exempelvis uppnår eleverna på Kvarnbäcksskolan relativt goda studieresultat i såväl årskurs 3 som årskurs 6. Kvarnbäcksskolan har ett fungerande systematiskt kvalitetsarbete. Exempelvis satsade skolan på att utveckla matematikundervisningen inom området problemlösning. Eleverna har därefter lyckats mycket bättre än genomsnittet i riket i nationella proven för årskurs 3 i delprovet problemlösning, vilket skolledningen bedömer är ett resultat av skolans satsning.

Beträffande skolans arbete med särskilt stöd har tillsynen visat brister som måste åtgärdas. Skolan behöver bland annat se över sina rutiner kring utredningsarbetet och utarbetandet av åtgärdsprogram. Tillsynen visar till exempel att det tar för lång tid innan eleverna får det stöd de är i behov av. Lärarna utreder inte eleverna i tillräcklig utsträckning för att det är tidskrävande och lärarna känner en osäkerhet kring utredningsarbetet. Skolledningen behöver skapa rutiner som stödjer lärarna i både deras utredningsarbete och utarbetande av åtgärdsprogram.

I samtal med Skolinspektionen berättar eleverna att de generellt upplever skolan som en trygg plats. Men under vissa lektioner finns det återkommande problem med bristande studiero. Utredningen visar att skolans studiero varierar mellan olika lärare och det tar för lång tid innan undervisningen kommer igång. Detta behöver åtgärdas. Vidare konstaterar Skolinspektionen att det i Kvarnbäcksskolan finns brister avseende elevernas möjlighet till inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Skolan har under läsåret organiserat sig i ämneslag, vilket innebär att lärare som undervisar i samhällsorienterande ämnen, svenska och engelska är i grupper för sig och lärare som undervisar i naturorienterande ämnen och matematik är i grupper för sig. Lärare i praktiskt estetiska ämnen är utspridda i de olika grupperna. Lärarna upplever den nya organisationen som positiv och visar exempel på god samverkan mellan lärarna. Dock visar tillsynen att undervisningen i olika ämnesområden inte samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Detta är något som rektorn behöver hitta former för.

I tillsynen har det visat sig att lärare undervisar i ämnen som det inte har behörighet i. Vidare framgår av tillsynen att samtliga elever i skolan inte har tillgång till personal med kompetens som kan tillgodose deras behov av vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesval.

Avslutningsvis bedömer Skolinspektionen, trots de utvecklingsområden som identifieras, att skolledningen tillsammans med skolans personal tar ansvar för att skapa förutsättningar för att utbildningen ska utvecklas.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Haninge kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 6 oktober 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Haninge kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Motivering

I läroplanen anges att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen samordnas i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

I Kvarnbäcksskolan förekommer brister i lärarnas samordning av undervisningen för att eleverna ska uppfatta större kunskapsområden som en helhet. I intervju med skolledningen uppges att de inte har någon uppfattning om hur mycket samordning i olika ämnesområden som sker på skolan. De intervjuade eleverna uppger att de aldrig har varit med om att lärarna har genomfört någon form av samordning av undervisningen, exempelvis ämnesövergripande arbeten. I intervju med lärare uppger de att det inte är vanligt förekommande med ämnesövergripande arbeten och förklarar det med att de planerar arbetet efter kursplanerna utan att samråda med andra lärare från andra ämnen.

Skolinspektionen konstaterar att det finns brister i samordningen av undervisningen i olika ämnesområden. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Haninge kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna i grundskolan ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

Kvarnbäcksskolan brister i att ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och över undervisningens innehåll. I intervjuer med elever berättar de att de ibland får vara med och bestämma vilka arbetsområden de ska arbeta med, men det gäller bara i vissa ämnen som exempelvis i de samhällsorienterande ämnena. Vidare berättar samma elever att i vissa ämnen är det läraren som bestämmer helt och hållet. I intervju med lärare ger några lärare flera exempel på elevinflytande, men det finns även lärare som uppger att de inte arbetar med det ännu. Vissa av de intervjuade lärarna menar att några klasser är för röriga eller att klasserna inte är mogna för ett tydligt elevinflytande som blir fruktbart för undervisningen. I intervju med skolledningen berättar de att det varierar mellan lärarna hur mycket eleverna ges inflytande över undervisningen.

Skolinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att det finns brister i skolan när det gäller elevernas reella inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero**Bedömning**

Haninge kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Vidta konkreta åtgärder för att säkerställa en god miljö för lärande och utveckling.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

I intervju med elever vid Kvarnbäcksskolan uppger de att det inte är lugnt på lektionerna. Eleverna ger exempel på att elever inte följer ordningsreglerna genom att var "stökiga och störa" på lektionerna. Lärarna är enligt eleverna inte konsekventa när det gäller att säga ifrån när vissa elever till exempel använder mobiltelefoner eller tuggar tuggummi på lektioner fast man inte får det enligt ordningsreglerna. Enligt eleverna är lärarna inte heller konsekventa när elever stör genom att komma försent till lektionerna. De intervjuade eleverna uppger vidare att det tar tid innan lektionerna sätter igång för att eleverna pratar för mycket.

I intervju med elever i årskurs 6 tycker de att tryggheten på skolan kan bli bättre. Exempelvis uppger de att de yngre eleverna kan uppträda "respektlöst och kaxigt" både under raster och i matsalen. När de äldre eleverna säger ifrån blir det till slut stökigt och det hinner enligt eleverna gå mycket tid innan personalen reagerar. I Skolinspektionens elevenkät som gjordes hösten 2013 svarar 38 procent av eleverna i årskurs 5 att det stämmer ganska dåligt eller inte alls på påståendet "jag har studiero på lektionerna".

I intervju med elevhälsan uppger de att det finns brister generellt när det gäller studieron för hela skolan. Bland annat när det kommer en vikarie så fungerar inte undervisningen. I intervju med lärare uppger de att det finns problem med studieron i vissa klasser på skolan. I intervju med skolledningen uppger de att för några lärare på skolan tar det lång tid innan de kommer igång med undervisningen. Vidare berättar skolledningen att vissa lärare kommer för sent till lektionerna och då menar skolledningen att det resulterar i otydlig lektionsstart och även bristande studiero i klassrummet. Sammanfattningsvis uttrycker skolledningen att detta är ett utvecklingsområde för skolan.

Skolinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att det finns brister i skolan när det gäller att skapa en god miljö för lärande och utveckling. Kvarnbäcksskolan fyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

5 kap. 3 § skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

Särskilt stöd**Bedömning**

Haninge kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att lärare som uppmärksammar att en elev som inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler det till rektor.
- Se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.

I intervju med rektorn och de biträdande rektorerna uppger dessa att det i Kvarnbäcksskolan ibland har tagit lång tid att utarbeta åtgärdsprogram. Enligt skolledningen skriver lärare förslag på åtgärdsprogram vilka ibland inte har godkänts av skolledningen och lärare har då fått skriva om dem. Detta har gjort att processen i vissa fall tagit lång tid och det har i sin tur medfört att lärare blivit mindre benägna att anmäla elever som riskerar att inte nå kunskapskravet E till rektor. Vidare uppger skolledningen att kommunen har ett system (rapport till rektor) där lärarna fyller i en färg för varje elev som indikerar hur den ligger till i varje ämne: grönt innebär att eleven klarar kunskapskraven, gult att man ligger på gränsen att inte nå kunskapskraven och rött att man inte når kunskapskraven. I systemet har skolledningen uppmärksammat att lärarna i flera fall har ändrat sina bedömningar från rött till gult. Skolledningen tolkar detta som att lärarna upplever utredningsarbetet som krävande och försöker se till att eleverna klarar målen utan särskilt stöd.

I intervju med elevhälsan bekräftar de vad skolledningen uppgett och tillägger att när skolledningen informerade om att det krävdes en utredning innan man kunde skriva åtgärdsprogram tog vissa lärare bort röda markeringar i sammanställningen "rapport till rektorn" för att slippa en ökande arbetsbörda. Vidare uppger elevhälsan och skolledningen att lärarna är osäkra på hur rutiner kring en pedagogisk utredning fungerar och att de inte hinner med det arbetet. Lärare uppger i intervju att de upplever att de som lärare blir lämnade ensamma. När läraren ska göra en pedagogisk utredning får läraren göra den själv, vilket innebär att särskilt stöd inte utreds skyndsamt. Rektorn uppger vid intervju att hon har uppmärksammat problematiken och detta är ett pågående utvecklingsområde.

Skolinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att det finns brister inom skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8 § skollagen

Personalkompetens

Bedömning

Haninge kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Redovisa en plan med konkreta åtgärder som ska vidtas för att öka andelen lärare med utbildning för den undervisning de bedriver.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Det innebär att lärarens utbildning måste överensstämma med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i. Lärare som anställts före den 1 juli 2011 och som saknar lärarlegitimation kan under en övergångsperiod istället ha utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

I intervju med skolledningen framkommer att det finns legitimerade lärare som anställdes både före och efter den 1 juli 2011 och som undervisar i ämnen de inte har utbildning för, exempelvis i bild och engelska.

Skolinspektionen konstaterar att det finns lärare som saknar utbildning för den undervisning de bedriver. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 13 § första stycket skollagen, 1985 års skollag, 33 § lag om införande av skollagen, krav på legitimation från 1 december 2013

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Haninge kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att eleverna har tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval kan tillgodoses.

Motivering

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska enligt skollagen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av deras framtida studie- och yrkesvägledare kan tillgodoses.

Av intervjuer med rektorn, lärare, elever och elevhälsa framgår att eleverna i Kvarnbäcksskolan inte har tillgång till någon studie- och yrkesvägledning. På skolan finns varken någon studie- och yrkesvägledare eller någon annan personal med sådan kompetens. Det finns enligt samtliga intervjuade inte någon systematik i den pedagogiska verksamheten som vägleder eleverna inför framtida utbildning eller yrkesval, eller som på annat sätt tillgodoser elevernas behov av denna vägledning. En konsekvens av detta blir bland annat att eleverna varken får stöd vid val av moderna språk inför årskurs 7 eller förbereds över tid för att kunna göra välgrundade studie- och yrkesval.

Utredningen visar sammantaget att eleverna på Kvarnbäcksskolan inte har tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval kan tillgodoses. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 29 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Ylva Johnsson
Beslutsfattare

Henrik Ahlberg
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.